Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 72. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 17-го КВІТНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, APRIL 17, 1956. No. 72. VOL. LXIII.

СЕНАТ ВЕДЕ СЛІДСТВО В СПРАВІ АМЕРИКАНСЬКОГО ЛЕТУНСТВА

ПЕРШІ ЗІЗНАВАТИМУТЬ НА СЕНАТСЬКІЙ КОМІСІЇ ГЕНЕРАЛИ БРЕДЛІ І БЕДЕЛ СМИТ; СЕНАТ ХОЧЕ СТВЕРДИТИ, ЯК СИЛЬНЕ ЛЕТУНСТВО ЗДА В ПОРІВНЯННІ З ЛЕТУНСТВОМ СССР

Вашингтон. — Сенатська Підкомісія Збройних Сил почала 16 квітня слідство в справі сили американського летунства, бо деякі сенатори твердять, що летунство СССР так зросло в силу, що загрожує летунству ЗДА. До цих сенаторів належать демократичні сенатори: голова цієї сенатської підкомісії Стюарт Саймінгтон і Генрі М. Джексон. Як перші мають зізнавати генерали Омар Н. Бредлі і Волтер Бедел Смит. Сенатори Саймінгтон і Джексон твердять, що Совєти будують більше далекопростірних бомбовиків як ЗДА і зробили більші поступи в дослідах над міжконтинентальними керованими ракетами як ця країна. Сенатор Джексон промовляв на телевізійній програмі „Амерікен Бродкестінг Компані" і заявив, що президент Айзенгавер домагається тепер збільшення видатків на будову бомбовиків, що б не „признатися до слабости нашої країни в цій ділянці". Президент Айзенгавер домагався попереднього тижня збільшити видатки на летунство на 376,500,000 долярів, щоб додати до попередньої суми, яку давніше запроєктовано на розбудову летунства в висоті 15,500,000,000 долярів. Та демократичний сенатор Ричард Б. Расел заявив, що він, як голова Комісії Збройних Сил, буде домагатися ще більше видатків на летунство. Секретар летунства Донелд С. Кворлес заявив, що, якщо Конґрес признає більші видатки на летунство, то він, в порозумінні з секретарем оборони Чарлзом Е. Вилсоном, призначить ті додаткові фонди на розбудову летунства. До Сенатської Підкомісії Збройних Сил належать крім сенаторів Саймінґтона і Джексона, ще сенатори: Сем. Дж. Ервін (демократ) і республіканці Леверетт Солтонстолл та Джеймс Г. Дафф.

Спущено на воду найбільший в світі літаконосець „Саратоґа"

Бруклин, Н. Й. — В суботу 14-го квітня спущено на воду і віддано до служби найбільший і найсильніший воєнний корабель — літаконосець „Саратоґа". Секретар фльоти Чарлз С. Томас назвав цей корабель „наймогутнішою офензивною зброєю". 6,000 осіб прибули на поклад цього корабля, який коштував 207,000,000 долярі, щоб побачити, як його будуть передавати капітанові та більш як 3,500 членам залоги. Між цими гістьми були: емеритований адмірал фльоти Вільям Ф. Гелсі, губернатор Аверелл Гарріман і пані Томас, дружина секретаря фльоти, яка минулого року в жовтні була кумою на христинах „Саратоґи". — Цей літаконосець довгий на 1,039 стіп, його поємність становить при повному вантажі 75,000 до 80,000 тонн. Секретар фльоти Томас назвав його „плаваючим летовищем", яке возитиме 100 літаків, що зможуть заплисти на кожне місце океанів. Губернатор Гарріман у своїй промові підкреслив, що ЗДА мусять будувати нові бойові кораблі, щоб показати світові, що вони рішені бути сильні, бо кремлівські комуністи, хоч і змінили тактику, то „їхня ціль залишилася така дика, як давніше, — знищити те все, що для нас найдорожче". Секретар фльоти казав, що важко дістати дозвіл на будову летунських баз в чужих країнах, і літаконосець „Саратоґа" буде однією з таких летунських баз.

П'ять совєтських моряків виїхали під примусом „на родіну"

Ню Йорк, Н. Й. — Представник Міжнародного Допомогового Комітету Вільям Дж. Доновел заявив, що п'ять совєтських моряків, які недавно вернулися до СССР, зробили це під примусом. Цей поворот, твердить Доновел, свідчить про нову комуністичну техніку заманювати до себе своїх втікачів. Совєтська консулярна служба пильно берегла поворотців і нікого не пускала на летовище, з якого вони 7-го квітня відлетіли до Гельсінок. Доновел твердить, на основі зібраних матеріялів, що представник совєтського консуляту, а не самі моряки, запевняв урядовців Іміґраційного і Натуралізаційного Уряду про те, що „репатріянти добровільно виїздять". Перед виїздом совєтські агенти часто відвідували моряків і погрожували їм репресіями проти їхніх родин. Доновел закликає американців вступати в члени Міжнародного Допомогового Комітету, щоб можна було з успіхом обороняти давню американську традицію, що „Америка — це певне й безпечне місце для політичних втікачів".

В АМЕРИЦІ

● **Департамент парків в Ню Йорку** заборонив прокомуністичним групам влаштовувати „День 1-го травня" на площі Юніон Сквер. Вони зможуть відзначити цей день на вулиці коло тієї площі по полудні 30-го квітня.

● **У південній Манітобі** в Канаді фармери бачили вже кількох чорно - білих журавлів, які прилетіли з Тексасу, де зимували. Чорно - білих журавлів на американському континенті є тільки 28.

● **Конґрес** не ухвалив постанови про висиґнування 7,950,000 долярів на спорядження корабля, що мав би відвідувати різні країни світу з виставкою, яка показує, як ЗДА використовують атомову енерґію, для мирних цілей. Конґресмени твердять, що наслідки цієї виставки не оправдають зв'язаних з нею витрат.

● **Кельнер - неґр Гонтер** Питс О'Делл із Ню Орлінсу відмовився зізнавати на Сенатській Підкомісії заявивши, що голова цієї підкомісії, сенатор Джеймс Істленд є „проти робітників і проти неґрів". Він також відмовився відповісти на питання, чи належить він до комуністичної партії.

● **Голова** Крайового Республіканського Комітету Лїонард Голл заявив, що гострий виступ Геррі С. Трумана проти Айзенгавера свідчить про його „непогамованість" і про те, що демократи думають вести виборчу кампанію, не перебираючи в засобах.

● **Президент Айзенгавер** виголосить свою першу після недуги більшу політичну промову у вівторок 17-го квітня на зборах 800 республіканських стейтових провідників і членів Конґресу в Вашинґтоні. В цій промові Президент має відповісти Геррі С. Трумановi.

● **Прихильники Аверелла** Гарримана розсилають до демократичних провідників в цілій країні листи, в яких заявляють, що нюйоркська делеґація виставить кандидатуру Гарримана на президента на Крайовій Демократичній Номінаційній Конвенції в Шикаґо.

● **Адлей Е. Стівенсон** заявив журналістам, що Труман добре зробив, назвавши Айзенгавера „президентом, який нічого не робить". Стівенсон сказав: „Я не можу виступати проти того, що говорить Труман, бо завжди з ним погоджуюся".

Демократи думають зробити виборчу проблему з стану здоров'я Айзенгавера

Вашинґтон. — В найновішому числі органу Крайового Демократичного Комітету: „Демократік Дайджест" появилася довша стаття бувшого кандидата на віце-президента в 1952 р., демократичного сенатора Джана Дж. Спаркмана, який пише, що справа здоров'я Президента та його гра в ґольфа буде „великою проблемою" в виборчій кампанії цього року. Демократи атакують Айзенгавера на 35 сторінках, називаючи його „частинnозатрудненим президентом" і твердячи, що обмеження активности президента Айзенгавера створило вже „порожнечу в проводі" держави. Сенатор Спаркман зручно об'єднує гру в ґольфа Президента зі станом його недуги та з увагою до обов'язків на такому високому становищі. Та існують впливові демократи, які твердять, що не випадає порушувати публічно такої делікатної справи, як недуга Айзенгавера, бо той закид республіканцям міг би вдарити по демократах. Ці демократи твердять, що не всі демократичні кандидати будуть послуговуватися гаслом здоров'я Айзенгавера, хоч до того закликає партійний орган — „Демократичний Дайджест".

Торнадо в Алабамі спричинив смерть 18 осіб і великі матеріяльні втрати

Бірмінґгем, Алабама. — Торнадо спричинив смерть 18 осіб та великі матеріяльні втрати в стейті Алабама. Коло 200 осіб поранених, 100 домів зовсім знищених, а коло 200 важко пошкоджених. Більшість вбитих і поранених, — це неґри, бо буревій пройшов районом, де мешкали копальняні й промислові робітники. Один торнадо віяв близько Бірмінґгему, а другий коло Гонтсвілю, 100 миль на північ від того міста. Найбільше пошкоджена оселя Мек Донелд'с Чепел, на північ від Бірмінґгему. Частину домів буревій „змив із землі", надійшовши несподівано і нагло, і люди не могли рятуватися. Дім Оскара Солтера зовсім знищений, але, на щастя, 13-членна родина, яка в ньому живе, була тоді поза домом. Батько цієї родини заявив: „Добрий Бог був ласкавий для нас". Поранених відвезли до найближчого шпиталю, де їх вміщено на коридорах, бо в залях не було стільки місця. Всі лікарі й медичні сестри негайно почали давати першу поміч пораненим. Одна компанія Крайової ґвардії 167-го Полку піхоти відійшла до Мек Донелд'с Чепель, щоб дбати про порядок в цій найбільш знищеній оселі. Червоний Хрест подає такі дані про знищення: в місцевості Ме Донелд'с Чепел — коло 30 домів знищених; в Сендоскі — 140 бездомних осіб, знищено 45 домів; в Ню Джорджія — 11 важко знищених і 25 легко пошкоджених домів; в Сейретоні — 20 домів знищених, а 30 пошкоджених. В деяких місцях вибухли пожежі.

Бравнелл домагається збільшити квоту іміґрантів до 219,461 особи

Генеральний прокуратор Герберт Бравнелл домагається, щоб Конґрес збільшив річну квоту іміґрантів із 154,657 осіб до 219,461 особи. — Бравнелл заявив на Сенатській Підкомісії, що треба змінити теперішню квоту, — яка основується на статистиці іміґрантів із 1920, і встановити нову квоту на основі найновішої статистики з 1950 року. Бравнелл домагається і інших змін для злібералізування закону МекКаррена—Волтера з 1952 року, який викликав невдоволення в деяких країнах в Европі. Та одночасно генеральний прокуратор домагається таких змін в іміґраційному законі, які дозволили б легше депортувати злочинців еміґрантів та карати тих, які займаються продажем наркотиків або ведуть підривну діяльність в цій країні. Та сенатори холодно прийняли пропозицію Бравнелла про збільшення квоти іміґрантів. Генеральний прокуратор пропонує збільшити річну квоту на 65,000 та розділювати квоти тих країн, які їх не використають (Англія, Німеччина, Франція), між країни, яких квоти дуже малі.

Зорганізоване робітництво не думає про власну партію

Вашинґтон. — Голова Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій Джордж Міні — промовляв на Форумі молоді щоденника ‚Ню Йорк Таймс' і заявив, що зорганізоване робітництво не думає організувати свою власну партію, яка була б третьою політичною партією і порушила б американську систему двопартійности. „Ми ведем свою працю дуже добре без приналежности до жадної партії," — казав Міні. Ця заява голови 15,000,000-вої робітничої організації різниться від попередньої нюйоркської його заяви, в якій він сказав, що якщо теперішні партії не йтимуть на руку робітникам, то зорганізоване робітництво буде змушене зорганізувати свою, третю, партію. Міні заявив, що він не є вдоволений з політики уряду президента Айзенгавера, але додав, що ще не знає, чи робітництво буде підтримувати демократичного кандидата на президента.

А. Шаран знову очолює Відділ УКК в Джерзі Ситі

Джерзі Ситі. — Антін Шаран, один із давніх та найбільш відданих громадській роботі піонерів, був знову перевибраний на голову місцевої філії УККомітету на загальних зборах, що відбулися минулої неділі, 15-го квітня. Зборами проводила президія із рєд. А. Драганом, як головою, та проф. Максимяком, як секретарем, на чолі. В звітах дотеперішньої управи, зокрема голови п. А. Шарана, секретаря п. Ф. Колодія та касира п. В. Литвинки, як і культ.-освітнього референта проф. Мухина, виявлено поважну працю та поважні успіхи Відділу впродовж минулого ділового року. Проф. Мухин зокрема звернув увагу на успішну тенденцію влаштовувати імпрези власними силами, з найбільшою участю доросту, що поважно оживлює громаду та й корисно впливає на касу. З признанням підкреслювано активність та співпрацю з Відділом молодечих організацій, в першу чергу Пласту, СУМА та Рідної Школи. За Контрольну Комісію звітував п. С. Костів. В звітовому році Відділ переслав до централі УКК 1,806 дол. на Народний Фонд та 444 доляри до ЗУАДКомітету на харитативні цілі. Нову Управу Відділу вибрано в такому складі: А. Шаран — голова. В. Гіль і В. Садівник — заст. гол., Ф. Колодій — секретар. В. Литвинка — касир, Д. Дидик, М. Дзядів, М. Баран, І. Микитюк та Т. Ступка — члени управи, С. Костів, С. Мухин і І. Гаврилюк — Контр. Комісія, А. Драган. М. Петришин та В. Бутковський — Тов. Суд.

Ген. Ґрунтер димісіонував — його наступником став ген. Норстед

Париж. — Головний командант збройних сил НАТО ген. Альфред Ґрунтер зголосив на руки президента Айзенгавера просьбу відійти у стан спочинку. Президент, — висловивши жаль з приводу відходу ген. Ґрунтера та прославивши його заслуги, прийняв його димісію, як американського генерала в активній службі та водночас, відповідаючи на запит Ради НАТО щодо наступника ген. Ґрунтера, запропонував генерала летунства, ген. Лоріса Норстерда, який досі був заступником ген. Ґрунтера в ділянці летунських операцій. Рада НАТО негайно призначила генерала Норстеда головним командантом збройних сил Організації 15-ти держав Північно-Анлантійського пакту. Генерал Ґрунтер, який був останні три роки командантом військ НАТО, — заперечив, наче б причиною його відходу був поганий стан його здоров'я та подав, як дійсну причину „персональні мотиви", не пояснивши їх ближче. Зате він заявив, що на керівних командних становищах в такій великій організації, як НАТО, повинна частіше наступати зміна, щоб молодша людина вносила нові ідеї. Ген. Ґрунтер має тепер 57 років, а генерал Норстед 49. Англійський маршал Монтґомері залишається надалі заступником головного команданта збройних сил НАТО. Перед ген. Ґрунтером його становище займали ген. Д. Д. Айзенгавер і ген. Метью Риджвей.

У Тегерані розпочалась конференція держав Баґдадського пакту

Тегеран, Іран. — У столиці Ірану Тегерані розпочалась конференція представників 5-ох держав, охоплених Баґдадським пактом: Янглії, Туреччини, Іраку, Ірану і Пакістану. Цьогорічна конференція звертає на себе увагу присутністю численної і дуже поважної американської делеґації в характері „обсерваторів", на чолі з заступником державного секретаря Лой Гендерсоном, який має титул „професійного амбасадора", і головним командантом американських збройних сил в Середземноморському обширі, адміралом Джоном Кеседі. З'єдинені Держави вправді не належать до Баґдадського пакту, але були його ініціятором, а не приступили туди тільки тому, щоб не дразнити Єгипет і Індію, які повели проти того пакту відразу завзяту кампанію. Проте, головно під натиском англійських арґументів, З'єдинені Держави мабуть рішені дати членам Баґдадського пакту більшу економічну і військову допомогу, як її давали досі. За твердженням західньої преси, від ступня тієї американської допомоги взагалі залежатиме дальша доля тієї Баґдадської організації держав, зверненої своїм вістрям проти Совєтів. Тому учасники конференції будуть пильно прислухуватись до слів американських „обсерваторів", як насправді найважливіших членів конференції. Наради мав відкрити прем'єр Іраку Нурі ас-Саїд, а далі провадити ними мав прем'єр Ірану Гуссейн Аля. Між програмою конференції є збірна авдієнція її учасників у шаха Ірану, Мохаммеда Різи Палеві.

Цьогорічний урожай на Україні під загрозою

Вигляди на цьогорічний урожай в Україні турбують партійних комуністичних керівників. „Умовини весни цього року, — читаємо в постанові Міністерства сільського господарства УССР, — багато чим відрізняються від умов кількох попередніх років. Цьогорічна весна характеризується тим, що запаси продуктивної вологи в ґрунті розподіляються по території республіки нерівномірно". Далі в цій постанові сказано ще виразніше: „У зв'язку з несприятливими метеорологічними умовами, які склалися цього року для зимівлі озимих культур і многолітніх трав, неминуче доведеться певну частину площі цих культур пересівати ярими зерновими культурами, що значно збільшить обсяг весняних сільськогосподарських робіт, а в багатьох колгоспах ряду областей і районів цей обсяг робіт може бути подвоєний і навіть потроєний..." Алярмуючи про це керівників колгоспів, директорів МТС і радгоспів, міністерство вимагає, щоб вони доклали всіх зусиль для піднесення серед колгоспників і робітників „організованости й дисципліни, правильно розставляли робочу силу і найбільш правильно використовували весь тракторний парк МТС та живе тягло колгоспів на весняних польових роботах". Далі з постанови міністерства виходить, що на великих площах озима і многолітні трави вже загинули. На цих площах міністерство вимагає негайно сіяти кукурудзу. Вкінці міністерство перестерігає керівників сільського господарства, щоб „не допускалися помилок, як то було минулого року з Полтавській, Київській, Черкаській та ряді інших областей, де, внаслідок безконтрольности збоку сільськогосподарських органів, великі площі загиблих та зріджених посівів озимих культур залишилися непересіяними".

Дивізійники вшанували свого оборонця адв. М. Пізнака

Ню Йорк. — Пропам'ятною відзнакою - емблемою І. Дивізії Української Національної Армії, б. вояки тієї військової частини, що в чужих уніформах боролася за волю своєї Батьківщини під час другої світової війни, вшанували свого успішного правного оборонця, адв. Михайла Пізнака, на окремій зустрічі, що відбулася в залях Народного Дому минулої суботи, 14-го квітня. Успішною обороною одного з б. вояків Дивізії, п. Прончика, перед всіми інстанціями іміґраційно - натуралізаційних властей, включно з найвищим іміґраційним апеляційним судом, адв. Пізнак добився того, що Українська Дивізія була остаточно законно виправдана та виключена з катеґорії „ворожих частин", у відношенні до західніх альянтів, бо такою вона фактично ніколи не була. Тим самим, служба в тій Дивізії не могла бути перешкодою в іміґрації дивізійників до Америки. Зустріч минулої суботи, в якій взяли участь представники Братства б. дивізійників в ЗДА та адв. М. Пізнак з дружиною, відбулася в дуже приязній, товариській атмосфері і при цій нагоді заторкнено та обговорено ряд справ не тільки зв'язаних з правним становищем б. дивізійників але й загально - громадських

● **В Італії** розпочалась кампанія перед муніципальними виборами. Комуністи взяли за головне гасло — „демократизацію" Совєтського Союзу під „колективним проводом" і запевняють в своїх пропаґандивних летючках, що „1,934,000,000 осіб у світі стоять по стороні комунізму". Антикомуністичний бльок урляду побиває комуністів головно антисталінською кампанією в СССР, мовляв, самі большевики признають, що Сталін був бандитом.

● **Американська** головна кватира в Европі спростувала вістки, начебто 2-гу змоторизовану дивізію перекидають з Европи на Середній Схід. У комунікаті сказано, що ця дивізія перебуває в Західній Німеччині, як складова частина 7-ої армії.

БУЛҐАНІН І ХРУЩОВ У ДОРОЗІ ДО АНГЛІЇ

Москва. — Совєтський прем'єр Ніколай Булґанін і комуносовєтський шеф Нікіта Хрущов виїхали в суботу 14 квітня ц. р. з Москви залізницею до Калінінграду (Кеніґсберґу), де в неділю сіли на 12,800-тонновий кружляк „Орджонікідзе", яким мають в середу у цьому тижні прибути на 10-денну візиту до Лондону. Тому, що це перша він часу большевицької революції офіційна візита совєтських вожаків до столиці західньої великодержави, ця подорож є тепер осередком уваги всього міжнародного світу. За одностайним коментарем усієї західньої преси, англійські керівні чинники хотіли б бачити у відвідинах Булґаніна і Хрущова нагоду для довгих розмов над міжнародною ситуацією, які — може — довели б до покращання виглядів на з'єдинення Німеччини й порозуміння щодо роззброєння, знову ж большевицькі колективні диктатори бачать в цій подорожі виключно пропаґандивно - психологічні користі. Тому совєтська преса якнайменше писала про переговори в Лондоні, а найбільше про „бажання" англійського народу побачити у себе „репрезентантів совєтського народу". У товаристві Хрущова їде його 21-річний син Сергей, студент технологічного інституту. Між членами делеґації є також міністер освіти Міхайлов, який був у Лондоні в січні ц. р. На від'їздному Хрущов жартівиво широко розводився, як то Маленков „полюбов" Англію і Лондон, що мало там не залишився назавжди.

Тим часом в англійському громадянстві зростає „холод" у відношенні до совєтських гостей. Англійські урядові чинники приготовляють їм прийняття „ввічливе, але не сердечне", і воно має бути „офіційне, а не національне" — повідомляє преса. Урядові чинники вже дістали і далі дістають масу протестів від різних установ, організацій і приватних осіб. Вправді є між отими листами чимало голосів від утікачів з-поза залізної завіси, проте більшість таки — англійські. Що ж торкається чужонаціональних груп в Англії, то всі вони мобілізуються для демонстрування своїх ворожих до Совєтів почувань. Звичайно, англійські органи безпеки не допустять до будь-якого „інциденту". До Лондону прилетіло 12 совєтських „тілохранителів", атлетично збудованих типів із капелюхами, насуненими на вуха — як зауважує англійська преса. Разом з ними прибув теж совєтський пресовий шеф Леонид Ільїчев. В будинку совєтської пресової аенції ТАСС в Лондоні вибухла пожежа, зрештою, швидко здушена. Підозрівають підпал через підкинення пляшки з бензиною. В усякому разі — приходить до висновку англомовна преса — напередодні приїзду совєтських вожаків до Лондону, не помітно там зовсім „радісного" настрою. Здаючи собі, мабуть, справу з цього, московське радіо повідомило, що „совєтські лідери напевне допоможуть під час свого перебування в Лондоні переломити мертву точку в справі роззброєння".

Гаммершилд закінчив першу стадію своїх переговорів

Бейрут. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд, який перебуває в обширі ізраїльсько-арабського конфлікту, закінчив у суботу свої розмови з єгипетським прем'єром Гамалем Абдель Нассером і з Каїро полетів літаком до містечка Ґаза, яке стало було предметом обстрілювання ізраїльською артилерією в дні 5 квітня ц. р. Гаммершилд, відвідавши Ґазу, відбув автом інформаційну подорож здовж пустинного ізраїльсько-арабського кордону в пустині Ґаза, де раз-у-раз трапляються оті криваві „інциденти". З порту в Лідда Гаммершилд відлетів до Бейруту, звідкіль він поїде у вівторок до Єрусалиму на кількаденні розмови з ізраїльськими державними мужами. Ці останні, за пресовими повідомленнями — дивляться дуже скептично і навіть неохоче на місію Гаммершилда, не вірючи в її успіх та вважаючи, що Гаммершилдові радше залежить на встановленні дальшого перемир'я, як на тривкому мирі. В неділю 15 квітня, в 8-і роковини самостійности Ізраїлю, його прем'єр Бен Ґуріон проголосив звернення до жидівського народу, в якому висловлює переконання, що „єгипетський диктатор задумує перевести різню в Ізраїлі" та „змести з поверхні землі Ізраїль".

Черчил закликає Англію помагати Ізраїлеві

Лондон. — Винстон Черчил, який довго зберігав мовчанку в справах міжнародної ситуації і англійської політики, виголосив промову на зборах консервативної англійської Ліґи „Праймроз", в якій палко поручив активно допомогти Ізраїлеві на випадок заатакування його Єгиптом. Коли, мовляв, Ізраїль під натиском Заходу зберігатиме мир поки озброїться Єгипет, а тоді Єгипет заатакує Ізраїль, то цей останній не може залишитись на льоді і мусить дістати допомогу. Черчил назвав „справою чести" Англії поспішити тоді з допомогою Ізраїлеві. Він обороняв водночас З'єдинені Держави проти атак англійської преси за ніби-сепаратну й неясну американську закордонну політику. Він запевняв авдиторію, що керівники ЗДА навчились з лекцій двох світових воєн, що не вільно допускати до вибуху війни наслідком неясної світової політики ЗДА та що Вашинґтон напевне поділяє становище Лондону у відношенні до Середнього Сходу.

В СВІТІ

● **30-тисячне населення** „держави" Монако, за винятком хіба важко хворих, і тисячі приїжджих туристів вийшли до порту вітати в минулий четвер наречену князя Рейне III, фільмову зірку Ґрейс Келлі, що приїхала з ЗДА. Стріляли гармати, ревіли й свистали сирени всіх кораблів і моторових човнів, кричали тисячі людей. Зворушена Ґрейс Келлі пересіла з „Конститушен" (першого великого транcокеанського пароплава, який заплив до затоки Монако) на яхту свого нареченого, над якою кружляли літаки й гелікоптери, розсипаючи квіти. Ґрейс Келлі з своєю ріднею і найближчими приятелями замешкала до часу вінчання в палаці князя Рейніє, а цей останній — у своїй підміській віллі.

● **Юґославська** прибережна сторожа захопила 25 італійських рибальських човнів і відпровадила до юґославського порту. Італійський уряд заявив формальний протест. Обидві держави постійно сперечаються за право риболовлі на Адрійському морі.

● **На Креті, в м. Аканту,** до 48-річного Георґіюса Прокопію, що стояв перед каварнею на вулиці з приятелем, підійшли дві особи — священик та англійський вояк і звеліли тому приятелеві відступитися. Після цього вони негайно вихопили револьвери, кількома пострілами вбили грека і втекли. Це були переодягнені грецькі терористи.

● **У Голландії жінки здобули** велику перемогу: парлямент вирішив 56 голосами проти 16, що жінка має рівні права з чоловіком на все родинне майно, як дім, рухомості й банкове конто, себто може вибирати гроші з банку, вкладені туди на ім'я чоловіка. За законом 1838 р., чоловік в Голландії був як голова родини, єдиним адміністратором її маєтку.

СВОБОДА — SVOBODA
Український щоденник — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

ДОБРА ВОЛЯ І ЗДОРОВИЙ РОЗУМ

Добра воля і здоровий розум — це, здається, власне те, чого світові сьогодні найбільше бракує і чого він найбільше потребує. При добрій волі і здоровому розумі можна зробити все, можна знайти вихід з кожної, навіть найскладнішої ситуації. Але одне і друге, добра воля і здоровий розум, мусять іти впарі, і їх мусять проявляти та доказувати ділами всі партнери в тій чи іншій справі. Сама бо тільки добра воля без здорового глузду може загнати людей в найдурнішу, безвихідну ситуацію, як уже не раз заганяла. Так само здоровий розум без доброї волі не дасть бажаного результату. Здоровий розум може вказати, в якому місці пробивати мур, але пробити його може в першу чергу добра воля. Як добра воля без здорового розуму може бути наївністю, так і здоровий розум без доброї волі вважатиметься за хитрість чи підступ.

Ці засади однаково правдиві у взаєминах як між поодинокими людьми, так і між людськими спільнотами. Здається, найбільш повчальною і найбільш практичною книгою була б історія поодиноких народів та поодиноких подій, написана саме під кутом доброї волі і здорового розуму. Це стосується також і до українського народу та української політики. Найгірше, здається, тоді, якщо є тільки добра воля або тільки здоровий розум. Без основнішої студії важко було б сказати, чого українці мали більше і чого їм більше бракувало. Але, здається, що впродовж історії нас завжди в найбільшу халепу вганяла таки наша добра воля, якій не дотримував кроку здоровий розум. Властива нам добра воля робила нас наївними й легковірними головно супроти наших сусідів. У багатьох випадках, коли наш сусід показував нам палець, ми простягали йому руку, за яку він нас хапав і валив на землю, щоб сісти нам на спину. Бували випадки, коли й наш здоровий розум нінащо не здавався, бо не було доброї волі його використати.

Такий історичний досвід міг вплинути і на вдачу народу. Попікшись багато разів на нашій добрій волі, здоровий глузд підказує нам тепер обережність з нею. Відома характеристика, яку дав українцям один високопоставлений чужинець: це — „крейзі піпл", бо вони є проти росіян, проти поляків, проти чехів, проти румунів, проти мадярів, проти німців і взагалі — проти. Та коли б цей добродій подумав про історію, яку він, без сумніву, знає, то, певно, радше причепив би характеристику „крейзі" до тих, проти кого є українці. Бо саме ці українські сусіди голодними гієнами завжди кидались на ласий шмат української землі, і українську добру волю завжди зустрічали злою волею.

Все це, очевидно, ще далеко не значить, що українці, після такого гіркого досвіду в усіх періодах своєї історії з останнім включно, повинні поставити крапку і прийняти філософію та політику виключности: тільки ми, або тільки ви, як це тепер у нас в поодиноких випадках практично трапляється. Мовляв, москалі, поляки чи інші гнобили наш народ віками, отже — тільки на їх трупах можна збудувати собі кращу долю.

Не думаємо, щоб таке ставлення справи було правильне та корисне. Пам'ятаючи гіркий історичний досвід, ми не сміємо крутитись навколо з простягненими обидвома руками в надії, що хтось простягне нам свою, але не сміємо також і ховати в руці ножа за спиною. Іншими словами, жаден історичний досвід не сміє вбивати в нас доброї волі, відбирати чи притемнювати нам здоровий розум. Саме для того, щоб зберегти добру волю і проявити здоровий розум, треба часто далеко більшої відваги і більшого почуття відповідальности, ніж для того, щоб крикнути „ріж-бий", або з масляною усмішкою бути добрим з усіма.

На все це можна було б навести відповідні практичні приклади з української сучасної політики. Згадати б тільки про два екстремістичні підходи до Американського Комітету, обидва однаково помилкові. З другого боку, можна вважати за позитивний приклад відповідного балансу доброї волі і здорового розуму останні польсько-українські дебати в Ню Йорку, докладніший звіт з яких друкуємо в цьому числі на іншому місці. Цей прецеденс можна б розбудувати та поширити й на дебати з іншими українськими сусідами, якщо вони теж зі свого боку проявили б відповідну дозу доброї волі та здорового глузду. Добра воля, здоровий розум і цивільна відвага в практичному поступуванні можуть принести велику користь для всіх і для загальної доброї справи.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ...

САДОК ВИШНЕВИЙ НАД ПОТОМАКОМ...

Вашингтон. — Майже пів сторіччя тому, 1907-го року, дружина пізнішого президента Тефта подарувала столичному містові вісімдесят дерев японських вишень. Їх посадили понад берегом річки Потомаку, де розростався тоді ще дикий парк. Вишні зацвіли і розбудили тугу в багатого японця Йокіші Такаміно, постійного мешканця Вашингтону. Він постарався, щоб місто Токіо подарувало Вашингтонові дві тисячі японських вишень. Та коли вантаж вже був у дорозі, прийшлося його знищити, бо з щепах виявлено хворобливі зарази. Щойно через два роки виплекали в славній японській шкілці в Акарава три тисячі вишень роду Йошідо, защепили їх на дикі пні і щасливо привезли до Вашингтону. Посадили їх кругом Потомакового басейну.

Коли приходять перші тижні квітня, три тисячі вишневих дерев розцвітають: неначе кучерявим морем біло-рожевого снігу оточують басейн і блискучим вінком лягають в його дзеркалі. І тоді не хрущі гудуть кругом, а туристи, і, мабуть, більше їх буває як бувало хрущів в Шевченковім садку. Бо тоді Вашингтон святкує фестиваль Квітучої Вишні, найбільшу місцеву імпрезу, яка вже стала всекрайовою.

Довгі тижні наперед ідуть приготування: тут і в краю. Тут — комітет обмірковує програму, місцеві стейтові комітети вибирають своїх „королев Квітучої Вишні", що будуть панувати на фестивалі, а готелярі й продавці „сувенірів" та морозива готуються на прийняття гостей. Шкільні оркестри, дівчата „мейджорети" та показові групи впорядів вправляються для виступів у столиці.

Від початку фестивального тижня, цього року це був тиждень від Великодної неділі — починається наїзд на столицю: не дуже мирний, але „приязний" і — з погляду купців — корисний. Цього року сімсот тисяч гостей побувало тут в цьому тижні, а це приблизно вдвоє більше, як автохтонів .

Пізнати їх можна на кожному кроці, як з дешевенькими фотокамерами через плече тягнуться вони групами за своїми „чічероне", або неначе безцільно блукають по вулицях, парках і довкола славних столичних будівель. Але найголосніша і найактивніша частина туристів — це високошкільна молодь. На самий фестиваль приїхало їх десять тисяч. Випили чимало „кока-коли" і накупили собі всяких комічних пам'яткових капелюхів з написами „Вашингтон". Замітачі парків і готелярі пам'ятатимуть їх довго: особливо ці останні. Майже для кожного з цих молодих гостей побут у готелі був першою пригодою і досвідом у житті. То „досвідчували" вони це докладно, з розмахом юних літ, зі співами й перегонами по готелевих коридорах. „Вони, здається, ніколи не сплять", нарікала готелева прислуга. А вдень вони залягали вулиці й музеї, відпочивали на левадах парків, біля написів, що це заборонено, і робили генеральні проби перед виступами на фестивалі. Їх оркестри, в повному виряді і в оперeткових костюмах, давали концерти на великих сходах Капітолю, конкуруючи одна з одною темпом і голосом. Молоденькі мейджорети показували акробатичні штуки і свої пишні якістю, але скромні кількістю, костюми. Сенатори з їх стейтів виходили вітати їх і позувати з ними перед фотоапаратами.

Химерна вашингтонська погода завжди спричиняє нервування організаторів, купців і льокальних патріотів. А може ще більше турбуються погодою „королеви Квітучої Вишні": адже це, може єдина в житті, нагода показатись публічно в королівській атмосфері, під голим небом і в туалетах, що на холод і дощ не годяться. А цього року проблема погоди була особлива, — з сніговіями і тайфунами, що блукали кругом по країні і зовсім недалеко. Проте, може саме завдяки цій химерній погоді, усе вдалося не погано, і навіть гучніше чим будь-коли досі. На самий Великдень несподівано засяяло сонце, потім захмарилось небо і часом покрапляв дощ і гуляв холодний вітер. Але ні організатори, ні учасники, ні публіка не здались.

Фестиваль почався офіційно у вівторок, 3-го квітня промовами, музикою і піднесенням американського й японського прапорів.

Уперше взяли офіційну участь в фестивалі японські представники. Японський амбасадор Тані, з участю дочки одного міністра, засвітив вогонь в кам'яній лямпадці в Потомак Парку, біля квітучих вишень, а потім прийняв в амбасаді вибраних „королев" з усіх стейтів і посілостей. Дві японські красуні, господині з летунської лінії, та дві студентки репрезентували свою країну і мали свій повіз у поході.

Крім менших імпрез, як ось показ моди, відбувся офіційний баль з участю „королев". Там кожна з них молилася до ласкавої Фортуни, благаючи собі протекції, бо загальну „королеву" традиційно вибирають колесом щастя. Асистент Президента Держави, Шерман Едемс був „крутієм" цього колеса, а „королева" з Монтани (яка живе тут з батьками) мала найбільшу ласку в Фортуни, і стала Королевою Варварою Першого Фестивалю Квітучої Вишні 1956 року. Та це був тільки вибір, бо коронація, як завжди, відбувається під час імпрези між вишнями.

Перша загальна імпреза фестивалю — це традиційний похід вулицями міста, що відбувся в середу, 4-го квітня. Вдень сонце нагло засвітило сильніше і температура підскочила до висоти 85 ступнів. Тому похід удався рекордово. Сто тридцять тисяч глядачів дивилось до пізньої ночі, як 38 фантастично декорованих повозів, сімдесят маршуючих оркестр, чотирнадцять груп „мейджорет" і стільки ж груп показових впорядів, кльовни й інші масковані постаті дефілювали широкою вулицею „Кей", — все в ясному світлі рефлекторів, кольорове, веселе й галасливе. Здається, найбільший, хоч не офіційний успіх мав повіз з Західньої Вірджінії, коли він наприкінці походу нагло загорівся і неначе фоєрверок стрілив полум'ям угору. Королева ледве встигла зіскочити, і так не допустила до тронової кризи. Похід розв'язався, але костюмовані учасники (особливо школярі) та розбавлена публіка в карнаваловому настрої гуляли вулицями і по ресторанах до ранку.

В суботу й неділю відбулися кульмінаційні точки фестивалю. На березі басейну у стіп Джефферсонового монументу, оточеного вінком квітучих вишень, поставлено сцену. На ній відбулося офіційне коронування королеви, ревія її двірських дам, пописи симфонічної окрестри летунства, танки, акробатика.

Погода знову захимерила. Температура впала і дощик не забарився. В суботу ледве встигли коронувати королеву насухо ,а далі прийшлося мокнути і скорочувати програму. Але все ж таки дев'ятнадцять тисяч глядачів, під коцами, парасолями і газетами, засіли крісла і сходи монументу і вперто видержали.

Неділя була краща: знову був холод, і королевам дозволено втікати зі сцени, щоб погрітися в автах. Але програма відбулась, і шість тисяч глядачів приграва ли до імпрези цокотом зубів при 44-х ступнях і сильному вітрі. Уперті туристи і патріоти Квітучої Вишні! За американським звичаєм хай докажуть це числа. В неділю, холодну й мокру, 250 тисяч відвідало терен квітучих вишень, і 50 тисяч авт просунулось слимаковим темпом по алеях.

Звичайно, Фестиваль Квітучої Вишні починає у столиці сезон туристів, що тягнутиметься до осени. Число гостей піде в мільйони. Протягом самої тільки весни минулого року було тут понад пів мільйона студентів високих шкіл. А цього року сподіваються ще більше.

На момент столиця неначе опустіла. Та це тільки так здається після гучного фестивалю.

юст

Ярослав Курдидик

„СТАНДАРТНА НАЇВНІСТЬ" У ТІНІ СМЕРТЕЛЬНОЇ ЗАГРОЗИ

Не лише англійські, але, можна сказати, всі без виїмку воєнно-політичні коментатори Заходу мають не абияку сенсацію. До всіх їхніх звітувань можна було б поставити один спільний заголовок: „Сєров своїм прилетом до Англії пробудив Захід з летаргу". А до всіх цих звітувань варто було б додати коротенький коментар, закінчений відомим висловом Винстона Черчила про те, що „Захід знову прогавлює омнібус", тоді як большевики їдуть у ньому на повну швидкість...

Самий приїзд Сєрова, що повинен був підготовити гарантію безпеки совєтським вельможам, Хрущову і Булганіну, які прийдуть до Англії з „черговою дозою насонних пігулок коекзистенції" — нічого особливого в собі не мав. Хібащо відкрив він новий етап західнього опортунізму у той час, коли слід було б здобутися на максимальну енергію і використати ідеологічний струс большевицької доктрини в СССР, що створив такі самі тріщини в цій тюрмі народів, які постали були після смерти Сталіна. Очевидно, що в тіні, яка простягається від цього небуденного в історії тирана, не зможуть вже вирости такі самі „геніяльні дегенерати", така сама сумішка з самозакоханого сноба ,опришка, садиста і містика. Але „паростки", що їх виплекав цей комуністичний верховод, залишилися і успадкували по ньому одну його характеристичну прикмету: дивитися в живі очі і нахабно брехати.

І треба ще признати большевикам уміння, як то кажуть, замилювати очі. Бо в момент, коли ведуться найбільш інтенсивні переговори про роззброєння, головний чекіст Сєров прилітає до Лондону на двомоторовому турбоджетовому бомбовику, що є першою такого роду большевицькою появою закордоном. Цей легкий бомбовик, що мав продемонструвати Заходові летунську могутність СССР, а членам роззброєневої конференції, особливо французам та англійцям, пригадати про дійсність, що кристься у їхньому найближчому сусідстві, — поставив на якийсь час в тінь сам приїзд совєтських „достойників".

А воно, оце „найближче сусідство", звучить приблизно так: „До ЗДА долетіти нашим летунам — справа трохи скомплікована, але вас, европейські братчики, що часом пробуєте й собі на зразок Америки стовбурчитися, о, в які ми вас кліщики взяли, — одною щелепою притискаємо у Північній Африці й на Близькому Сході, а зразок другої ось вам привезли й показуємо..."

І, ніде правди діти — трюк цей большевицький вдався. В усій без виїмку західній пресі появилися описи цієї першої большевицької „ластівки миру", написані у таких суперлятивах, що разять навіть ляїка. Хоч, з другого боку, фахові журнали підкреслюють, що цей турбоджетовий бомбовик — побудований так, що потребує ду-

(Закінчення на стор. 3-ій)

БІЛІ МЕВИ...

Білі меви в'ються над водою,
А вода — зелена каламуть.
І думки мої, що линуть за тобою,
Більш тужливі, ніж колинебудь.

Небо, глянь, весною вже
[сміється,
Хоч холодним вітром дме Дунай:
Чи зустрінемось?
Гадками серце б'ється,
Каменем — чужий на ньому
[край.

Криги сірі мчаться за водою,
Вгорі небо — килим білих хмар.
Я дивлюсь. І ковані нудьгою
Кам'яніють сльози, мав янтар.

МАРТА КАЛИТОВСЬКА

ЖІНКИ В СОВЄТАХ..

Єкатерина Фурцева, ставши від останнього 20-го з'їзду комуністичної партії першою жінкою в її Центральному Комітеті, стала наче символом жіночої рівноправности в Совєтському Союзі. Насправді, то воно з тією рівноправністю дуже складна справа — як з усім у комуністичному суспільстві. Формально, очевидно, в СССР нема ніяких різниць у правному становищі між чоловіками й жінками. В 122-ій статті „найдемократичнішої у світі конституції" (прикметник „сталінська" тепер уже відпав) говориться буквально: „Жінкам в СССР признається рівні права з чоловіками в усіх ділянках господарського, державного ,культурного, політичного й іншого публічного життя". Але самий той факт, що лише 20-ий партійний з'їзд допустив першу жінку до Центрального Комітету, що на з'їзді на 1,600 делегатів було жінок тільки 193, що у Верховному Совєті на 1,700 членів є тільки 348 жінок — говорить про велику диспропорцію поміж теоретичною і практичною рівністю жінок і чоловіків в СССР.

Ця рівність існує дійсно в ділянці для жінок найприкрішій — у важкій заробітній праці. Вже Сталін назвав жінок у Совєтах „велетенською армією праці". І тому чужинці, які відвідують тепер Москву та інші совєтські міста, звертають увагу на величезну різницю між совєтським і західнім життям: всю ту найважчу роботу, яку на Заході виконують в цілості, або переважно чоловіки, в Совєтах виконують жінки. Жінки є водіями таксівок і автобусів, машиністами особових і вантажних поїздів, робітницями, що ремонтують шляхи, навантажують вантажні авта й поїзди, міськими поліціянтами і тягловою силою, що виконує найчорнішу працю по фабриках і колгоспах. Правда, платять їм однаково, як чоловікам. Правда також, що їм не ставлять ніяких труднощів в отримуванні фахової та високої освіти і виконуванні інтелігентської професії. 76% лікарів у Совєтському Союзі — це жінки. На 10 педагогів — 7 жінок. Половина „народних суддів" є жінками. 40% сільсько - господарських „спеців" становлять жінки. Зате чоловіки сильно переважають в адміністраційному апараті.

В комуністичній партії дуже мало жінок роблять собі кар'єру, дармащо дівоча молодь так само заповняє ряди „комсомолу", як хлоп'яча. Єкатерина Фурцова була комсомолкою від 14 років життя, маючи такий „плюс", як пролетарське походження. Коли їй минуло 20 років, вона з „кандидата" прийнята була як дійсний член до комуністичної партії. Працюючи постійно в партійній організації Москви, вона стала секретаркою і заступницею Хрущова, коли той, у воєнних роках, був головною фігурою московської партійної клітини. Тоді вона часто зустрічалась також з Булганіним, що в ролі „партійного маршала" організував оборону Москви. Два роки тому, за підтримкою Хрущова, вона стала фактичним головою партійної організації столиці СССР, осягнувши таким чином одне з найвищих становищ на совєтській партійно-політичній драбині.

Єкатерина Фурцова має тепер 46 років. Середня на зріст, сильної фізичної будови, кремезна й радше присадкувата, з широким обличчям, що його американські кореспонденти прозвали чомусь „типово - слов'янським" без великого комплименту для слов'янських жінок, своєю появою дуже подібна до свого партійного шефа - протектора. Про її родинне життя відомо небагато, бо совєтська преса ніколи про такі речі не згадує: вона не подає ніколи вісток з родинної та товариської хроніки. Відомо тільки, що її чоловік, Ніколай Фірюбін був службовцем совєтської амбасади в Празі, тепер є амбасадором у Београді в Югославії і кілька років не живе в Москві. Вони мають буцімто двоє дітей. Фурцева — це дівоче прізвище. Коли вона стала тепер славною ,закордонні кореспонденти в Москві пригадали собі, що на якомусь дипломатичному прийнятті в Кремлі у листопаді минулого року Фурцева завзято, не виявляючи ніякої втоми, танцювала з найвищими совєтськими достойниками — Ворошиловим, Мікояном і Первухіним. Хрущов воліє пити на таких прийняттях, як танцювати.

Здається, що найближчою до Фурцевої достойницею в Совєтському Союзі є Марія Ковригіна, міністер охорони здоров'я. На московському партійному з'їзді вона заповіла різні соціяльні реформи для жінок і дітей: облегшення часу й умовин праці для вагітних жінок, строгішу контролю над несовісними директорами фабрик і колгоспів, які приділюють жінкам важку роботу без уваги на їхній стан здоров'я, поліпшення роботи дитячих осель та садків, які — в теорії уможливлюють жінкам, що мають малих дітей, ходити до праці, довіряючи на той час своїх дітей державі. Американські кореспонденти, з нагоди „вибору" Фурцевої, називають ще кілька жінок на високих становищах, але це тільки одиниці, бо назагал, як сказано, жінок на вищих ступнях совєтської державно - адміністраційної та партійно - політичної драбини нема.

Очевидно, що коли совєтська преса кричить про упослідження жінок і залишки невільництва в „капіталістичних країнах", то це лише брехлива пропаганда для замилювання очей совєтським жінкам. Совєтська жінка — гордо проповідує преса в СССР — одягається з уваги на гігієну, вигоду і власний смак, а не смак чоловіків, як це ніби діється на Заході. Усе це фрази для замазання таких фактів: в СССР немає косметичного промислу західнього зразка ,як нема безлічі інших предметів щоденного вжитку і як теж вибір жіночих текстильних фабрикатів та готових суконь в порівнянні до Заходу ще дуже вбогий. Партійна верхівка відразу поставилась була вороже до чепурення жінок, щоб жінки не гаяли для себе часу, потрібного для важкої фабричної праці. І тому Єкатерина Фурцева також не вживає косметиків, а зачісується гладко з гніздечком із заплетеної коси позаду голови, як тип „партійної активістки". Але західні жінки, включно з фабричними робітницями, не заздрять совєтським посестрам таких „здобутків соціялістичної революції".

Ярослав Падох

СВІТЛИНИ І СПОГАДИ

У 25-річчя смерти Степана Охримовича

(4)

Спокійним ритмом пливуть слова Степана, повні розуму й сердечного жару, що сповнюють його думку. Є незмінні цінності, що вічно правдиві. Між ними гуманність. Адже ж для неї зійшов на землю Христос, без неї мертвою стане західня культура. Її зберігати нам у найважчих умовинах, але зберігати розумно. І не тільки самим зберігати, але спонукувати зберігати других. Коли треба, то й силою. Коли не вистачає хрест, треба взяти — меча. Справедливість, гуманність й інші високі ідеї християнського світу тотальні. Не запанують вони твердо, коли не запанують — всюди. Й тому кожний повинен їх реалізувати і кожний боротися за них: одиниця і нарід. Зокрема той, що сам покривджений тими, які не визнають гуманности і не хочуть знати справедливости. Й тому боротися тому народові всіма силами за свою правду і правду загальну в той самий час. Не пімста і не зрада, але служба Богові і нації та пластова чесна гра, пристосована до поведінки противника — це шлях, яким йде й йтиме наш нарід, а зокрема наше покоління.

Ті самі, здавалося, думки, що вривалися в душу від ряду літ з журналів, часописів, доповідей і дискусій. Але не ті самі, ні. Їх голосила здецидована, але наскрізь гуманна людина. „Коли два говорять одне, воно не є те саме". Пізніші роки і переживання часто мені пригадували цю правду, зв'язуючи її неминуче зі споминами Степана.

Вже далеко поза північ і не хочеться спати. Бо і як же марнувати таку рідку ніч. Думки пливуть далекими забутими шляхами і звертають на сучасні, близькі й актуальні. Два табори все виразніше стають проти себе в нашій суспільності. Одні за революцію, другі за еволюційний розвиток, повільніший, але певніший і що важливіше: без жертв, яких вже стільки впало на шляху нашого походу. Оба вони мають ту саму ціль, хоч іншими шляхами та засобами до неї прямують. Та спільність остаточної мети найбільше плутає децизію. Аджеж не засадниче їх ділить і ставить проти себе, але дрібне. Чи можна задля нього ділити спільне, єдине, і то ще в обличчі спільного ворога? І знову спокійні, чесні слова людини, яка все передумала, якій все ясно. Ціль важлива та не без значення шлях і засоби її реалізації. Коли вони нереальні, коли вони ніколи не зреалізують наділеного, ледве чи перешкоджуватимуть другим, які прямують до нього доцільним шляхом. Забагато років втратили ми на нашім історичнім шляху. Світ обертається все скоріше. Втратити ще наш час, значило б втратити, можливо, назавжди шансу зрівнятися з другими народами. А стосувати тактику органічного розвитку могло бути добрим колись, тепер воно безвиглядне. А втім вже недалекий перед нами час великих порухів й великих перемін та й великих, рідких можливостей. Коли не зустрінемо їх готовими, знову втратимо їх, можливо вже на завжди.

Мандруючи думками в невідоме майбутнє, що має принести сподівану долю і державу, спиняємося на трагічній річці, яку з таким сумом проходили Стрільці Січовії, що стала символом національної недолі. І знову залціти і сумніви. А там, за Збручем? Чи не помиляємося, коли не зв'язуємо нашої національної долі з подіями, які там творяться? Коли повною негацію приймаємо тамошню реальність? Маючи певного співбесідника вишукую нові мотиви, які й мене переконати не всилі. А втім не все передумане до решти. Чи не варто передискутувати те, ще більше впевнитися в своїх переконаннях. Спокійно слухає Степан моїх завваг і запитів.

Це правда, що немає ні незалежної, ні соборної. Це правда, що створилася вона чужими руками і власними стрілом в чоло старалися спокутувати свою помилку і гріх на руїні того, що створили власні руки і серця, що створив Шевченко і вікова туга. Але все ж це вперше від довгих років вона існує бадай з імени, але ж все ж там твориться національна культура і то в розмірах, в яких ще не творилася ніколи. Поглянути б тільки на щорічні каталоги творів, видрукуваних самою тільки ВУАН, щоб переконатися, що та продукція за один рік більша від ранішої років за двадцять п'ять. А це тільки початок. Як же ж негувати це? І чим же твориться і чим живе нація? Чи власна культура не складова частина поняття національної окремішности? Чи власна культура не засіб часто сильніший за гострі шаблі і точені кулі? Не забувати б нам перемоги нашої культури в литовсько - руській державі. А для народу з такою змінливою долею, як наша, чи ж культурні здобутки не найважче заборело проти денаціоналізації, тверда основа для визвольних змагань?

Не нове це питання для Степана. Передумане воно до дна і ясна, логічна думка працює з прецизією машини. Зглиблює сучасне, й як те стрільно, якого шлях накреслено в затишнім кабінеті, летить в майбутнє прямо і відважно та переконливо розгадує прийдешні речі.

Не ідеальною вчителькою є історія, а все ж багато правд вона відкрила. Добрих і злих, великих і малих. Одна з них — еґоїзм, яким правляться народи. Не сподіватися добра одному народові від другого, бодай не на постійно і не тепер. Прийде конфлікт і вчорашній приятель виявиться ворогом. Що й казати про відносини між партнерами, які ніколи не жили в приязних відносинах. Дійсність за Збручем, хоч часто й твориться нашими руками, то не нашим розумом і силою. Рішальне слово і воля поза нами. Сьогоднішня будова нашої культури, як тільки скріпиться, стане на власні ноги, буде припинена, жорстоко знищена. Це неминучий шлях розвитку. Міцніша культура, скріплюється національна свідомість, поглиблюється розуміння відрубности, а з ним свідомість окремого призначення й окремого шляху для його реалізації. Чи може бути інакше. А втім, рідна культура — це один відтинок національного життя і росту. А повний розвиток, повне життя може мати тільки нарід, який сам кермує своїм життям, і сам несе за нього відповідальність. Право первородства продати легко, чи тут, чи там. Зміст нікчемної ціни його міняється. Раз миска сочевиці, то знову хвилева культурна вільність чи економічне скріплення. Цих данайських дарів нам треба стерегтися більше, як явної ворожости. Зберігати нашу ідейну і фізичну суверенність, не випускати з власних рук власної долі — це шлях наш у майбутнє і наша орієнтація в складних умовинах нинішнього часу. А втім скільки разів скарби вікових культурних надбань ставали попелом у вогні диких наїзників. Ні, культура це не самоціль у собі і не рішальна зброя у визвольнім змаганні.

Пройшли довгі години. Рідшає темрява. Газова лямпа надворі не світить так ясно, як раніше. Ще заки погасив її нічний сторож, пригасив її небесний променями раннього сонця.

З Відчитової Залі

„Польсько-українська проблематика в світлі сьогоднішньої дійсности

Інж. Логуш, відкриваючи в суботу 7 квітня ц.р. в одній із менших заль Українського Народного Дому в Ню Йорку вечір, призначений на польсько-українську дискусію, заявив на вступі, що Об'єднання Прихильників визвольної боротьби України, яке щомісячно уладжує дискусійні вечорі на політичні теми, є громадською організацією. Доповідь, що її виголосить відомий польський журналіст і політик, д-р Клявдіюш Грабик, має суто інформаційний характер, щоб пізнати погляди поважного польського діяча на болючу справу взаємин Польщі й України.

Д-р Клявдіюш Грабик висловив на вступі подяку українській організації, що запросила його з доповіддю, та слухачам, що прийшли послухати його, і перепросив, що його знання української мови не таке, щоб він зважився виголошувати нею політичну доповідь. Він вийшов у своїх міркуваннях з тези, що політика є узгіднюванням і вирішуванням інтересів, отже полягає на розумі, а не на сантименті. Ця правда найбільш легковажена в польсько-українських взаєминах впродовж сторіч. В наслідку назбиралось стільки взаємних жалів, упереджень, непорозумінь і ненависти, що поза тими почуваннями не видно дійсних інтересів, що їх має вирішувати розум. Тим часом сама географія Польщі й України диктує їм співпрацю, а не ворожнечу. Між обома тими країнами нема ж природних кордонів. У підсвідомості існує взаємне зацікавлення одних одними, звідсіль теж повертання раз-у-раз до цієї теми і раз-у-раз нові розмови, які, на жаль, завжди кінчались невдачами. Головною причиною тих невдач — фальшивий підхід у розмовах, що бере за вихідну точку минуле, а не будуче. Польсько-українське минуле було „зле й небудуюче". Треба заперестати продовжування аналізи причин спорів Польщі й України, бо в політичній практиці воно недоцільне, а прийняти за вихідну точку нинішній день і говорити про майбутність. У цих міркуваннях про майбутнє має зобов'язувати теза: співпраця Польщі й України є підставою дії третіх міжнародніх чинників і підставою чужої аґресії, раз проти Польщі, то знову проти України. Зміна теперішніх міжнародних відносин і теперішньої трагічної дійсности в Польщі й Україні напевне прийде, але не треба обманювати себе, що вона прийде швидко. Навпаки, треба наставитись на те, що ця зміна прийде не за нашого життя. Дотеперішні польсько-українські дискусії на еміґрації зазнавали невдачі головно тому, що приймали, як річ певну — недалеку війну. Тим часом — світ іде шляхом співіснування, а не війни, яка довела б до визволення підсовєтських народів. Коли польська й українська еміґрації не хочуть утотожнювати політики з пропаґандою, повинні заперестати кормити земляків райдужними надіями на швидке визволення і думати категоріями політики на далеку мету. Кожне покоління має власне завдання. Нема таких історичних катаклізмів, які викреслювали б існування цілих народів. Зникли тільки ті народи, які розклались через матеріяльний і загарбницький пересит. Польський і український народи молоді, тугі, пруживі, невижиті своєю культурою і своїми політичними ідеалами. Потверджують це вістки одинаково з Польщі, як України: там не тільки нема занидіння національних почувань, а, навпаки, зросла там „національна зарозумілість", поглибилось національно-політичне і національно-культурне самопочування. І майбутність народів польського й українського залежить передусім від них самих, від народів на рідних землях, а не від еміґрацій. Всі політичні еміґрації вичерпуються одним поколінням. Їхньою місією є передати народам в краю політичні дороговкази з тієї ширшої перспективи, якої не можуть мати громадянства в умовах чужої займанщини, без права свобідної дискусії і без знання політичних течій у широкому світі. Польський нарід ціле сторіччя жив і змагався за волю під прапорами ідей, що їх викувала велика польська еміґрація на переломі 18 і 19 ст.ст. Вже тепер можна завважити, що, напр., польська еміґрація в Англії має вужчий овид, аніж його можна здобути, перебуваючи в ЗДА. Зрештою, не тільки СССР має своїх сателітів, мають їх також ЗДА, і також — різної сили і різної потенціяльної вартости. Польща має тепер більші права й прероґативи, як УССР, але ні Польща, ані Україна не матимуть тієї сили, щоб грати самостійну ролю в майбутній міжнародній розгрі. І коли після тієї великої розгри залишиться на грищі тільки один переможець, то тим менше можна буде вести самостійну політику — одинцем. Нам тут зовсім невідомий розвиток політичної думки на рідних землях, можна тільки здогадуватись її шляхів. На цей розвиток мусить впливати факт, що і в Польщі і в Україні нема великих „меншин". Росте там нове покоління, яке не знає того польсько-українського минулого, що оформило настрої й атмосферу взаємин між польським і українським народами аж до другої світової війни включно та тяжить на нинішній еміґрації. Нема теж ніяких польсько-українських контактів в краю, за вийнятком одиничного процесу думання. Всі теж, в Польщі й Україні, знаходяться під тиском совєтського режиму і совєтської офіційної політичної думки. Зате на еміґрації існує найповніша свобода формування і висловлювання своїх думок. Ці великі можливості марнуться через невміння визволитись з-під тиску минулого. Сучасне покоління, що вийшло з рідних земель, однаково з Польщі, як України, має за завдання, за свою історичну місію, передати заповіт прийдешнім поколінням. Цим заповітом мусить бути ідея повної суверенної рівности Польщі й України. Не форма будучої державности Польщі й України важлива, але ідея державности і рівности та свідомість конечности співжиття і співпраці в інтересі Польщі й України. Коли існуватиме те переконання, то кордонні спори перестануть бути спорами. Вони будуть спорами не до розв'язання так довго, як довго не буде переконання, що співпраця Польщі й України є передумовою їхньої державницької екзистенції. Не відповідає правді існуюча в українському громадянстві леґенда, начеб поляки мріяли про воскресення Ягайлонської концепції. Ідеалом поляків не є тепер супрематія в Східній Европі, а така польська держава, яка не ставала б що 25 років предметом чужої — чи німецької чи російської — окупації. Нема таких наївних поляків, які хотіли б воскрешати державу з-перед 400 років, для якої нема тепер найменших умовин. В інтересі Польщі лежить сильна, а не слаба Україна, так само, як в інтересі України лежить сильна Польща. Тільки тоді вони матимуть взаємну **вартість** партнерів, коли і Польща і Україна стоятимуть на двох ногах, а не на одній. Імперіялістична Польща не може існувати серед імперіялізмів російського і німецького. Щоб цей вечір не залишився без будь-яких практичних користей — доповідач пропонує створити „Польсько-Українське Товариство" для систематичної пропаґанди потреби співпраці двох народів і двох країн. Ціллю того Товариства було б защепити обом громадянствам переконання, що треба говорити про будучність, а не минувшину, і про місії, а не про кордони.

Перший з 4-х, заповіджених у пресі, українських дискутантів, **д-р Іван Лисяк Рудницький,** — протиставився тезі, що в розмовах про майбутність треба поминати минуле. Без аналізи минулого й обопільного ствердження минулих помилок трудно визначувати правильні шляхи для майбутнього. Сам доповідач теж раз-у-раз, усупереч власній тезі, торкався минулого. Зате доповідач замало говорив про сучасне. Найяскравіше явище теперішніх взаємин Польщі й України — той поділ між ними, що його зберігає Захід і що його охороняють також поляки: на народи підсовєтські, або „російські", і „сателітські". Польська сторона нічого не робить, щоб підкреслювати вартість українського політичного потенціялу, як чинника, корисного також з погляду боротьби Польщі проти російського імперіялізму. Польська еміґрація не тільки плекає політичну думку, сформульовану і репрезентовану свого часу Сєнкевичем, але і вдоволена, що вона перебуває серед так званих сателітських народів, „визнаних" Заходом, і не допомагає українцям увійти, напр., до гурту організації Вільної Европи.

Проф. Лев Шанковський заперечує, наче б найбільшою перешкодою для ревізії польсько-українських взаємин становили по обох сторонах — націоналізми. Покликується на єдину дійсну й реальну польсько-українську умову, яку підписано поміж УПА і волинською групою Армії Крайової 18 травня 1946 року. Польський представник, що підписував ту умову, заявив тоді: „ми спізнилися на 28 років", — бо дійсно, коли б осінню 1918 року прийшло було до польсько-українського порозуміння, то може й історія всього Сходу Европи пішла б була іншим шляхом. Поляки спровадили тоді в 1946 р., на терен спільних польсько-українських повстанських дій англійського кореспондента Селбі, але той, замість цікавитися політичною проблематикою, цікавився, котра держава підтримує повстанський рух. Українська публіцистика писала і пише про ці речі — польська ніколи про це не згадує.

Юрій Дивнич признав, що вперше бере участь у польсько-українській дискусії. Своє слово розпочав цитатою з вірша Міцкевіча в перекладі Рильського про розтіч думок польських еміґрантів „на бруку Парижу". Не слід ділити Европи на східню, західню чи ще й середню, як це роблять німці, бо це поняття умовні. Тепер, напр., до Західньої Европи належить ціла північна Америки, а до східньої — Сибір по Тихий океан. Такі штучні поділи зродили деклямації про західняцтво українців, як протиставлення до східняцтва. Це вияв малоросійщини і своєрідного снобізму. Україна і Польща при своїй співпраці могли б вирішити геополітичний і культурний вигляд цілого Сходу Европи. Тому треба заперестати деклямації про Україну чи про Польщу, як „заборолo Заходу проти Сходу". Тому не дивниця, що комуністи мали одним із своїх гасел: „разжигать ненависть между поляками й украинцами".

Ред. Іван Кедрин-Рудницький: Центральною думкою доповіді ред. Грабика, хоч не сказаною словами, було — занехати віру в можливість „говорення і зговорення" між офіційними еміґраційними проводами. Ані по стороні поляків, ані українців нема ні одного середовища, яке мало б відвагу виступити з такою непопулярною справою, як польсько-українські розмови. Тим часом спільний польсько-український виступ назверх з якоюсь спільною антисовєтською деклярацією і домовленням про спільну антисовєтську дипломатичну акцію — було б величезним піднесенням престижу обох чинників, і польського і українського. Польща й Україна перестали б бути в очах Заходу предметом і виросли б до ролі такого підметового чинника, з яким дійсно треба рахуватися, як вирішним чинником при формуванні майбутньої геополітики Европи. На жаль, ані польська, ані українська еміґрація не здають собі справи, як страшенно вони самі обнизили власну вартість, польського й українського чинників в очах західних урядів — своїми жалюгідними **міжпартійними** сварнями. Промовець наводить на доказ „безнадійности" проблеми свій досвід з власних контактів. Не є правдою, що по обох сторонах існує готовість до розмов. Більшість рядового польського громадянства, головно в ЗДА, стоїть на становищі, що розмови з українцями непотрібні, бо Польща дістане назад східні кордони з 1939 р. завдяки протекції Заходу і завдяки власній збройній силі, покликаючись на те, що теперішня польська сателітська армія через ніч стане національною, яка знову здійснюватиме польську територіяльну експансію. Знову ж багато українців вірить, що нема чого говорити з поляками, бо „справа і так вже вирішена", — що поляки і так жадної умови не дотримають і що сила українського народу нині не та, як вона була в 1918 р. У нас недоцінюється реальної вартости політичних прецеденсів та моральної пресії. Поляки мають погану закордонну опінію за своє 20-річне правління і спір з усіми „меншинами", українці мають погану опінію за свою нібито непримиреність супроти всіх державних сусідів. Акт порозуміння з поляками на найширшій базі одним махом направив би таку, справедливу чи фальшиву, але насправді існуючу опінію в міжнародному світі. Але ніяке широке порозуміння тепер практично невикональне. Створення Польсько-Українського Товариства, як громадського Товариства без компетенцій політичного проводу і претенсій „купувати" чи „продавати" одно одному території та підписувати міжнаціональні договори — річ скромна і тому може можна б її здійснити.

Д-р Грабик у своїй кінцевій репліці всім дискутантам признає слушність ред. Кедринові, що дійсно він не радить покладатись на офіційні представництва чи окремі еміґраційні середовища. Пояснює, що коли назверх польський еміґраційний уряд тримається тези про східні кордони з 1939 року, то ж історичним фактом є, що без відома і приявности поляків в Ялті відрізано великий кусень території польської держави. Коли поляки покликаються на Ризький договір, то це діється не з вістрям проти України й українців, а проти Совєтського Союзу й російського імперіялізму, бо ж Совєти підписали той договір. Доповідач не має сумніву, що польське становище до проблеми східніх кордонів було б зовсім інше, коли було напевне відомо, що на сході Польщі не буде знову Росія в будь-якій формі, тільки протиросійська Україна. Від ступня і вигляду польсько-українських взаємин залежить у величезній мірі підхід до всіх спірних проблем. Теперішній підхід до проблеми Львова стоїть під кутом сантиментів по обох сторонах. Але ті сантименти не є вічні. Вже тепер чути від польських екстремістів докори під адресою інших поляків, що „замало говориться про Львів". Сантимент тісно пов'язаний з часом. Доповідач пригадує, що він якось дивився з „Окопів святої Трійці" над Дністром на біліючі здалеку мури Кам'янця Подільського: він не відчував ніякого сантименту до того міста, хоч воно колись належало до Польщі. Доповідач сильно сумнівається, чи його внук думатиме про Львів так, як поляки, які народились і виросли у Львові. Надходять з Польщі вістки, що тамошні діячі вдоволені, що Польща „не має меншин" в розумінні передвоєнних компактних мас. Тому не можна міряти всіх поляків, тепер і в майбутньому, міркою поглядів, особливо ж сантиментів, тої частини польського громадянства в Америці, яке думає — як і частина українського громадянства — виключно лише категоріями передвоєнної політичної думки. Доповідач признається, що належав перед війною до „найбільших грішників" в підході до польсько-українських взаємин. Але, мовляв, в дні 17 вересня 1939 — вмарш совєтських військ до Львова — мав враження, наче б грім ударив в нього і велика ясність показалась йому: фальшивість давньої концепції. Доповідач спростовує закид д-ра Лисяка-Рудницького, що мовляв, поляки не допускають українців до організації Вільної Европи: поляки ставили такі внески, але це організація, залежна від американської державної політики і штучний поділ на „підсовєтські та сателітські країни й народи є підтримуваний американськими політичними чинниками. Зате правдою є, що польська преса не пише про порозуміння між польським і українським підпіллям в краю, але головна причина цього та, що поляки взагалі ставляться інакше до проблеми революційного підпілля в Польщі. Польські діячі в Західній Европі і в Америці раз-у-раз закликають, щоб не було ніяких революційних виступів, бо вони вже стільки коштували поляків крови і жертв, що польський політичний провід за кордоном одностайно став на становищі недоцільности підпілля. І тому про ці речі польська преса пише взагалі якнайменше. Доповідач признає, що спільна декларація про створення антисовєського фронту й співпраці на ньому була б ‚атомовою бомбою" для закордонних міністерств, що легковажать поляків і українців.

Доповідь д-ра Грабика тривала рівно три чверті години — він відчитав її з приготованого рукопису. Промови **перших** трьох дискутантів тривали рівно по 15 хвилин кожна, ред. Кедрин промовляв пів години, відповідь доповідача тривала теж пів години, разом цілий вечір тривав дві і пів години та залишив враження дуже цікавої імпрези.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Гартфорд, Конн.

Відділ „Українського Музичного Інституту".

Три роки тому українська громада у Гартфорді запросила до участи у програмі Шевченківського Концерту п. Юрія Цибрівського, абсольвента Віденської Музичної Консерваторії. Використавши цю нагоду, батьки, які зацікавлені були в навчанні дітей музики, увійшли в контакт з п. Цибрівським, який жив у Спрінґфілді, Масс. По якомусь часі зорганізовано ширшу зустріч з батьками, на якій п. Цибрівський рішився почати лекції фортепіяну, доїжджаючи зі Спрінґфілду.

Особа учителя, його фахове знання й повна посвята праця здобували признання батьків. Молодь, що вже ходила до чужих музичних шкіл у Гортфорді, почала переходити під провід п. Цибрівського й два роки тому заіснувала вже можливість і потреба заснувати в Гартфорді Відділ „Українського Музичного Інституту". Відділ постав офіційно восени 1954 року і його керівником став п. Ю. Цибрівський.

На основуючих зборах Відділу у Гартфорді заплановано було, на випадок потреби відкрити й інші кляси та заанґажувати відповідних вчителів. Знайдено на це окреме приміщення. Тепер лекції відбуваються по приватних домах учнів, яких тепер є 15. Число це, в процентовому відношенні до кількости шкільної молоді новоприбулих еміґрантів в Гартфорді, високе, бо виносить більше як 10%.

29-го січня 1956 директор „Українського Музичного Інституту" в Ню Йорку п. Роман Савицький перевів екзамен учнів нашого Відділу разом з учнями Відділу в Ню Гейвені. Високі оцінки, що їх одержали наші учні, є найкращим виявом праці вложеної в навчання п. Ю. Цибрівським, який живе тепер в Ню Гейвені, де продовжує на Єйльському університеті свою музичну освіту, і звідки доїздить до Гартфорду.

Батько.

Ню Йорк, Н. Й.

Звідомлення УЖВКомітету.

З днем 24 березня ц. р., Український Жіночий Виставовий Комітет розпочав п'яту каденцію виставової праці, що являється частиною міжнародної жіночої вистави в Ню Йорку. Плян праці комітету на рік 1956 є поширений, а іменно: крім опрацювання української виставової частини, цього року стоїмо перед завданням участи наших дітей в „істер-парі", які влаштовує ЖНІнститут для дітей етнічних груп та в місяці травні ми влаштовуватимем великодній обід для жіноцтва етнічних груп, що є членами ЖНІнституту і рік-річно беруть участь у Міжнародній Жіночій Виставі в Ню Йорку.

Дитяча великодня імпреза відбулася 4-го квітня в одній із заль „Арморі" в програмі якої вперше виступали українські діти. Звенислава Стефанишин і Богдан Петріна з великим успіхом відтанцювали український народний танок „гопак".

В новому році ми були на прийнятті в мадярських жінок, а на 26 квітня ми одержали запрошення на обід до італійських жінок. 23 травня для цих гостей відбудеться наше „Свячене" в УНДомі.

З аспекту значно поширеної праці в цьому році вітатимем участь всіх жінок, заінтересованих цією працею організацій, — на плятформі УЖВКомітету.

Умова - контракт вже підписана з ЖНІнститутом на рік 1956 28 березня на виставовий кіоск в тому самому місці, що ми мали в попередніх роках.

Фінансовий Звіт за 1955 р.: Приходи: $3,427.30. Розходи: $3,318.18. **Сальдо:** готівка: $109.12. — На прибутки склались: пожертва від організацій і приватних осіб $573.71; збірки під церквами в Ню Йорку і в околиці $400.92; збірка з кіоску $68.36; продаж в кіоску $553.78; з розпродажу журналу $253.50; з розпродажу квитків вступу $1,129.55; з розпродажу квитків льотерії $465. — разом $3,427.30. Нам винні ще $326.75.

Розходи: Адміністрація (поїздки, кореспонденція, канц. приладдя, кольпортажа журналу, тел. розмови, тощо) $228.91; Мистецька комісія $1,177.30; інформація $973.14; господарча комісія $417.28; **пропаґанда** $229.10; **фінансова комісія** $153.60; **програмова комісія** $110.00, організаційна комісія $28.85. — Разом: $3,318.18.

За Екзекутиву УЖВК:

Голова: **Ірина Повзанюк;**
Секретар: **Оля Ліс;**
Касир: **Марія Пришляк.**

Филаделфія, Па.

Українці на міжнародному Фестивалі

Інтернаціональний Інститут дав почин до влаштування інтернаціонального **фестивалю** вперше ще в 1954 р. Цей плян викликав велике захоплення серед численних національних груп, що співпрацюють з Інститутом. Постали національні Комітети та розпочали плянову підготовку.

Але брак належного приміщення перешкодив зреалізувати цей плян в 1954 і тому щойно в 1955 році підшукано відповідну дівочу школу і фестиваль відбувся в днях 3-го і 4-го березня б. р., в якому взяли участь 18 народів.

Також українці вирішили за всяку ціну взяти участь у тому фестивалі, щоб доказати, що ми плекаємо нашу культуру, наше мистецтво, та в нічому не уступаємо іншим державним народам. Філія УККА покликала для підготовки української групи спеціяльний Комітет, який, хоч мав поважні труднощі, довів українську групу до успішного виступу у всіх трьох ділянках фестивалю — програмовій, виставовій і культурній.

У тих двох днях зароїлося від тисячів учасників різних національностей у барвистих народних одягах, як теж американців, бо число учасників дійшло майже 8,000, а представники різних національностей стали до благородного змагу.

Деякі національні групи, як напр. греки змобілізували всі свої сили, та спровадили на сцену свої найкращі мистецькі сили, оперових співаків, балет та вивели на сцені чудову програму. Всі національні групи виявили багато праці, щоб виставки народного мистецтва поставити на належному рівні й у великій руханковій залі можна було мати гарний перегляд мистецтва різних народів майже з усієї земної кулі.

Українці можуть з вдоволенням підкреслити, що вони не лише взяли участь у тому міжнаціональному змагу, як вільні з вільними і рівні з рівними, але мистецька виставка, улаштована заходами та трудами кооп. „Базар", під проводом інж. Стефанії Пушкар помітно вибивалась своєю красою, багатством експонатів та мистецьким розташуванням.

Харчевий Відділ, яким зайнявся Союз Українок під проводом Голови Окружної Ради п. Анни Сивуляк, гідно репрезентував українське кулінарне мистецтво, чого доказом, що вже першого дня випродали все, що було приготоване на два дні а українські страви викликували захоплення серед загалу учасників.

У програмовій частині українці виступали два рази, а саме в суботу виступала дитяча танкова група під проводом п. І. Голубовської, яка вміло виконала народні танки, однак мала деякі технічні труднощі і перерва тривала трохи задовго, що непокоїло авдиторію.

Натомість в неділю вечером виступив наш репрезентаційний хор „Кобзар" разом з фільгармонійною оркестрою, разом понад 100 учасників під проводом диригента д-ра А. Рудницького, що відспівав „Веснянки" Лисенка-Рудницького, а *сольову партію виконувала* відома співачка п. Вероніка Цегельська.

Сама поява хору на сцені, його уставка, однородний поважний стрій, його здисциплінованість, зіспіваність робили імпозантне враження та гідно зарепрезентували наше мистецтво перед американцями і представниками інших національностей.

Треба підкреслити високе громадське вироблення хору, що не лише виступав зовсім безплатно, **покриваючи** сам кошти транспорту, але і всі члени хору заплатили квитки вступу з власних грошей, згідно з рішенням Комітету, що навіть всі учасники платять (бо їх було понад 900 осіб), та в цей спосіб уможливили нашому Комітетові позитивно розв'язати справу нашої участи.

Приємно було, що наше громадянство масово явилось на вечірній концерт та піддержало виступ нашого хору.

Місцевий німецький часопис „Філя Ґазетте - Демократ" на марґінесі фестивалю надрукував вичерпну статтю про „Українців у Филаделфії", користуючись інформаціями, поданими у недільному додатку „Інквайра", але додавши багато від себе. Стаття витримана в дуже прихильному тоні, а у вступі видавець пише: „автор (репортажу) вірить, що також німецький елемент нашого міста міг би від них (українців) дечого навчитись".

На всякий случай наша успішна участь у фестивалі причинилась у значній мірі до популяризації доброго українського імені і тому щира подяка всім учасникам та виконавцям та пластовій молоді, яка совісно виконувала обов'язки впорядчиків.

А. О.

„СТАНДАРТНА НАЇВНІСТЬ" У ТІНІ СМЕРТЕЛЬНОЇ ЗАГРОЗИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

же короткої розбіжної площі, швидкістю дорівнює подібного типу західнім літакам і готовий стати такою совєтською повітряною зброєю, якою в минулій війні були широковідомі танки, „Т-34".

Летунський авторитет ЗДА, ген. Натан Твейнінґ, шеф штабу летунства ‚каже, — що Совєти почали випереджати ЗДА кількістю бойових літаків і починають дорівнювати якістю своїх літаків американським. Таку саму приблизно пересторогу висловили два інші генерали американського летунства. Заступник шефа штабу, ген. Т. Д. Вайт заявив, що большевики намагаються перевищити ЗДА в побудові середньої величини бомбовиків, а ген. Т. С. Повер, шеф у досліджені розвитку летунства твердить, що комуністи зробили за останні роки просто неймовірний поступ в науковій і технологічній ділянках, а в дечому почали навіть випереджувати здобутки Заходу.

Заяви цих воєнних авторитетів, як і недавня заява адмірала Джеролда Врайта про те, що Совєти мають у сім разів більше підводних човнів, як їх мав Гітлер на початку останньої війни, і що ці човни, озброєні далекосяжними ракетними викидними, можуть бути першою і може найбільшою загрозою для континенту ЗДА — промовляють так пророчисто, що до них важко щонебудь додати. Хіба один тільки запит: невжеж це все правда, що заявляють ці воєнні авторитети, а якщо правда, то хто перебирає на себе велетенську відповідальність за переговори про роззброєння, які не можна назвати інакше, як продовженням у безконечність „стандартної наївности . . ." Бо як можна зрозуміти ось хоч би те, що Захід, а в першій мірі ЗДА, пропонують показати большевикам не лише те, що вони вже мають готове для оборони вільного світу, але й — через дозвіл „теренової інспекції просторів" — точні місця, де це все заховане, щоб Совєти у відповідний для них момент перевели ще раз таку трагічну несподіванку, як це було колись з нападом на Перл Гарбор .

Коли б така трагедія мала повторитися, то вона буде різнитися від попередньої тим, що перший напад відбувся тоді, коли ще не було атомової зброї, а тепер вона готова виступити у повному страхітті. Бо як же ж інакше можна це розуміти, коли Захід, не зважаючи на десятирічні політичні поразки й неуспіхи, все ще вірить наївно у „самоліквідацію" цієї божевільної системи масового нищення і в те, що сучасні червоні дияволи, під впливом балачок Заходу, таки обернуться на миролюбних янголів.

● **Кардинал Спелман** з Ню Йорку передав через духовника у Монако дурунок для Ґрейс Келлі: молитовник, оправлений у білу шкіру з золотими витисками і власноручним побажанням щастя.

Короткі Вісті

● **Англійська княжна** Марія Луїза сеньйорка англійського королівського дому і остання серед живих внучка королеви Вікторії, захворіла на запалення легенів, і з уваги на свій вік знаходиться перед небезпекою смерти.

● **На Кипрі** згинув 25-ий англієць за останній рік саботажнотерористичної акції: Греки з засідки застрелили сержанта англійського війська. На центральному майдані в м. Василія представники греків і турків у приявності англійського маршала Гардінґа подали один одному руку на знак замирення.

● **Духовник Дон Карльо Гнокі** перед своєю смертю 28 лютого ц. р. записав одно своє око дівчині Амабіліо Батістелльо, а друге — другій, також сліпій дівчині. Негайно після смерти його очі пересаджено цим дівчатам. Тепер появилась в часописах фотознімка Амабіліо Батістелльо — всміхненої, щасливої: операція вдалася і вона бачить добре одним пересадженим їй оком. В Італії закон забороняє виймати очі покійникам. Парлямент і уряд поставлені перед доконаний факт великого добродійства, цей закон мають змінити, і з приватної ініціятиви вже засновано „Очний банк" для фінансування операцій пересаджування очей.

Купуйте в підприємствах, що оголошуються в „Свободі"

ПРИНЦ РЕНІЄ III СУПРОВОДЖАЄ СВОЮ ГРАЦІЮ

Принц Монако Реніє III із Ґрейс Келлі на яхті, що ним вона переїхала з пасажирського корабля „Конституція" до пристані в Монако.

Комуністи контролювали Американський Хрестоносний Похід Миру

Вашинґтон. — Контрольна Рада для дослідження Підривної діяльности переслухує свідків у справі діяльности комуністів у фабриці швальних машин Зінґера в Елизабет, Н. Дж. Між іншими свідками зізнавав і Вільям А. Воллес, який вступив до Комуністичної партії в 1949 році, коли працював в фабриці Зінґера. Воллес заявив, що комуністи плянували політику і програму Американського Походу Миру. Він, як комуніст вступив був до тієї „мирної" організації і належав до неї до серпня 1955 р.

Збільшують дисконто від позичок банкам

Вашинґтон. — Рада Федеральної Резерви збільшила дисконто від позичок 11-ом банкам, щоб запобігти можливій інфляції долара. Це дисконто збільшено з 2.5 до 2.75 відсотка федеральним банкам в Ню Йорку, Филаделфії, Бостоні, Клівленді Ричмонді, Атланті, Ст. Луїс, Кензас Ситі і Делласі, а з 2.5 до 3-ох відсотків банкам в районах Міннеаполісу і Сан Франсіска. Підприємства почали позичати більші суми від того часу, коли 29 лютого президент Айзенгавер погодився ще раз кандидувати. Щоб запобігти інфляції валюти, Рада Федеральної Резерви збільшує відсотки від позичок банкам, щоб подорожчав кредит і щоб цим способом стримати підприємців від великих позичок. Тим способом думають реґулювати промисловість, та не допустити до великих скоків в її розрості.

ГОСПОДАРСЬКІ ВІСТІ

КЛОПОТИ АНГЛІЙСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

Недавно англійська преса писала про несподіваний ріст своєї економіки, а місяць пізніше англійський міністер фінансів несподівано заговорив про клопоти в економічній ділянці. Сер Едвард Бойл вказує на такі слабі місця економіки країни. 1. Дуже низький стан запасу золота і долярів в країнах стерлінґової валюти. 2. Малі резерви робітничої сили і сирівців, а з цим не можна думати про економічний розвиток. 3. Країна мусить нести поважний тягар на оборону країни. Сер Едвард порівнював сумний економічний стан Англії з економічним ростом Західньої Німеччини, і це ще збільшило песимізм його слухачів. Бойл згадував про збільшення податків, хоч заявив, що „збільшувати податки — це зло, та ще більше зло допустити до інфляції англійської валюти".

БРАЗИЛІЙСЬКИЙ УРЯД ЗМЕНШУЄ ІМПОРТ АВТ

Бразилійський уряд видав драстичні зарядження проти збільшення імпорту авт з чужих країн. Міністер транспорту і публічних робіт повідомив про збільшення оплат від імпортованих авт під час їхньої затримки в портах. Імпортовані авта зусять залишитися в порті принаймні 30 днів. Впродовж того часу треба за них платити по 83 крузейри ($1.18) від кожних 2.2 фунта від особових авт і по 20 крузейрів від тягарових. За постій одного авта платилося впродовж місяця 35 долярів, а тепер треба б заплатити коло 3,500 долярів. Внаслідок цього бразилійці не зможуть купувати авт, бо вони й тепер не дуже то могли це робити.

ЗРІСТ ОЩАДНОСТЕЙ В 1955 РОЦІ

Федеральна Забезпеченева Корпорація Ощадностей повідомляє, що в минулому 1955 році ощадності в забезпечених банках зросли на 4.4 відсотка і становили 212,000,000,000 долярів. Голова цієї корпорації Г. Е. Кук заявив, що актива тих банків збільшилася на 4.5 відсотків і становила 233,000,000,000 долярів. При кінці минулого року було в ЗДА 13,475 забезпечених банків і майже всі вони були ощадностевими банками.

ПАНАМСЬКІ КАПЕЛЮХИ ВИРОБЛЯЮТЬ В ЕКВАДОРІ

Уряд Еквадорської Республіки старається збільшити експорт капелюхів, які по всьому світі знані як „панамські капелюхи". Як воно прийшло до цієї невластивої назви? Під час будови Панамського каналу (1882-1914) тисячі закордонних робітників купували в Панамі капелюхи, які туди спроваджували з Еквадору. Ці капелюхи називали „панамами", і ця назва прийнялася в ЗДА і в цілому світі. Та коло 1952 почали продукувати подібні капелюхи з іншої соломки і трохи яснішого кольору, і в наслідок цього зменшився експорт „панамських" капелюхів із Еквадору. В 1953 році вивезли 3,238,000 панамських капелюхів, а в 1954 — 1,711,000, в 1955 — 1,654,000. Еквадорський уряд робить старання, щоб збільшити вивіз своїх „панам" до ЗДА, і навіть заохочує жінок, щоб носили його соломкові накриття голови. Аґенти еквадорського уряду ведуть переговори з американськими фірмами, і якщо договоряться, то в 1957 році і американські жінкиноситимуть „панамські" капелюшки.

ВСЯЧИНА

КАНАДІЙЦІ „НАЙНЕОБЕРЕЖНІШІ" З ВОГНЕМ

Згідно з заявою у цій ділянці, канадійці це найнеобережніший нарід у світі, якщо йде справа про розміри пожежних втрат.

Промовляючи недавно на конвенції обезпеченевих протипожежних компаній, інспектор Нілс Ретбан з брентфордського Бюра для Запобігання Пожежам заявив, що в Канаді на одну особу припадає найбільший річний відсоток пожежних втрат: пересічно 5,89 дол., тоді як у ЗДА 4.50 дол., а в Великій Британії — 1.10 дол.

„Ми є нація необережних людей", — сказав Н. Ретбан. І можна сміло твердити, що це його твердження не є перебільшене. К. С.

БУВШІ МОНАРХИ НЕ ЇДУТЬ ДО МОНАКО, БО НЕ ДІСТАЛИ ПОДОРОЖНИХ КВИТКІВ

Позбавлені тронів монархи та члени їхніх родин не можуть їхати на весілля до монакійського князя Рейнера III, бо він вислав їм тільки запрошення, але не вислав разом з ним квитків на їзду літаком або кораблем та не запевнив їм безплатного побуту в готелях перед весільною церемонією. Коли теперішня англійська королева Єлисавета II одружувалася в 1947 році з князем Единбурґу, то на її весіллі були присутні майже всі члени здетронізованих монархів. Але це сталося тому, що тодішній англійський король Юрій VI вислав цим „королям на вигнанні" не тільки безплатні квитки транспорту, але й забезпечив їм безплатний побут в готелях Лондону. Здетронізовані монархи та члени їхніх родів мусять тепер працювати і не мають грошей ані часу їхати в дальші подорожі, навіть на весілля монархів.

✝

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США
з глибоким жалем повідомляє про смерть 9-го квітня 1956 року на 71 році життя Члена-Кореспондента УВАН у США, професора, доктора бл. п.

Володимира ГОРОДЕЦЬКОГО

Покійний — науковий робітник, відомий дослідник в галузі рослинництва, що лишив цінні наукові праці, був довші роки професором високих шкіл на Україні.

Вічна Йому Пам'ять!

Управа УВАН у США

✝

ГОЛОВНА РАДА НТШ і УПРАВА НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА в АМЕРИЦІ
повідомляє з сумом, що дійсний член НТШ, професор і декан Аґрономічного Відділу УТІ

Володимир ГОРОДЕЦЬКИЙ

помер в Ню Йорку дня 9-го квітня 1956, проживши 70 років.

Похорони Покійного відбулися в п'ятницю, 13-го квітня 1956.

Вічна Йому Пам'ять!

ТАРЗАН, ч. 3652. Настрашена несподіванкою.

— Тепер ви в безпеці, — запевнив Тарзан пані Сторб, — а після доброї їжі я відведу вас назад до вашого дому.

— Беріть ці тикви і наберіть в них води.

Дівчина радо погодилася.

Та коли вона схилилась над річкою, жахлива постать виринула перед нею. Вона крикнула, бо це була мавпа Булат, яку Тарзан переміг. — Чи вона шукає тепер помсти?